

dum super greges suos nocturnas exercent vigilias, & angelos in splendore & Christum natum in terris primum audire meruerunt. Jam vero institutio salvatoris, nonne tota diligentia ad vigilandum auditores exercebat: sive in parabola boni seminantis dicendo: Dum dormirent homines venit malus homo, & superfeminavit zizania in triticum, & abiit? Quod si non dormissent, nec malus fortasse zizania feminare potuisset: sive cum dicit: Sint lumbi vestri praecincti, & lucernae ardentes in manibus vestris: & vos similes estote hominibus expectantibus Dominum suum quando revertatur a nuptiis. Beati servi illi quos cum venerit Dominus invenerit vigilantes. Et si vespertina, inquit, hora venerit, si media nocte, si galli cantu, & invenerit eos vigilantes, beati sunt. Illud autem scitote, quia si sciret paterfamilias, qua hora fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfoli domum suam. Itaque & vos estote parati: quia qua hora non putatis, filius hominis venturus est.

Nec solum verbis docuit vigilias: sed etiam docuit exemplo. Namque testatur in Evangelio: Quia erat Jesus pernoctans in oratione. Pernoctabat Dominus, non sibi, sed ut scirent servi inopes & infirmi quid agere deberent: quando Dominus dives in omnibus, nec ullius indigens, quam fortissime per noctem in oratione duraret. Sic & increpat Petrum tempore passionis, dicens: non potuisti una hora vigilare mecum? Et ad omnes jam dicit: Vigilate & orate, ne intretis in tentationem. Haec verba, haec & ejusmodi exempla, oro vos, quem non de profundo etiam somno & morti simillimo valeant fuscitare? His instructi sermonibus, his confirmati documentis beati Apostoli, & ipsi vigilarunt, & vigilias imparerunt. Petrus ab angelo in carcere fuscitur, & ipso referante portam ferream in domum Mariae pervenit, ubi erant multi congregati non stertentes utique, sed orantes. Idem in sua Epistola ponit ac dicit: Sobrii estote, ac vigilate: quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circumit, quaerens quem devoret. Paulus & Silas in custodia publica circa medium noctis orantes, hymnum audientibus vinculis dixisse memorantur: Ubi repente terrae motu concussis carceris fundamentis, & januae sponte aperta, & omnium vincula sunt soluta. Idem Paulus Apostolus à Troade profecturus, sermonem ducebat usque ad mediam noctem, accensis lateribus quam pluribus in caenaculo. Ex quo Eurychus adolescens somno oppressus, disputante Paulo prolixius, à fenestra deductus, cecidit de tertio tecto, & sublatus est mortuus, quo statim reddito vitae usque ad lucem sermocinatus, Deo gubernante, profectus est.

Quam plene idem quamque copiose super exercendis vigilis adhortatus, Thessalonicensibus scribens ait: Itaque non dormiamus sicut & ceteri, sed vigilemus & sobrii simus. Nam qui dormiunt, nocte dormiunt: & qui inebriantur, nocte ebrii sunt. Nos autem qui Dei sumus, sobrii sumus. Et mire concludit: Sive, inquit, vigilemus, sive dormiamus: simul cum illo vivamus. Ad Corinthios autem: Vigilate, state in fide, confortamini, viriliter agite. Sic & ad Ephesios scribit: Orantes in omni tempore in spiritu. Et ipse vigilantis quoque exemplum ponens in catalogo virtutum suarum, fructum de vigilis multis apud Corinthios gloriatur. Haec sufficiant de antiquitate & autoritate vigiliarum, Superest ut secundum promissum ordinem de earum utilitate aliquid conferamus: quamquam sentiri magis possit per exercitium ipsa utilitas, quam loquentis sermone narrari. Gustandum enim videtur, quia suavis est Dominus: sicut scriptum est. Qui ergo gustavit, intelligit & sentit quantum pondus peccatoris vigilando deponitur, quantum mentis stupor excutitur, quanta lux animam vigilantis & orantis illustrat: quae gratia, quae visitatio membra universa letificat. Vigilando timor omnis excluditur, fiducia nascitur, caro maceratur, vitia tabescunt, charitas roboratur, recedit stulticia, accedit prudentia, mens acuitur, error obtunditur, criminum caput diabolus gladio spiritus vulneratur. Quid hac utilitate magis necessarium: quid istis lucris commodius: quid hac delectatione suavis? quid hac felicitate beatius? teste etiam Propheta: qui in principio psalmorum suorum, beatum virum describens, summam beatitudinem ejus in hoc versiculo collocavit: Si in lege Domini mediterer die ac nocte. Bona est quidem diurna meditatio, sed efficacior est nocturna: quia per diem necessitates variae obstruunt, occupationes distrahant mentem, sensum duplex cura dispergit. Nox quieta, nox secreta opportunam se praebet orantibus, aptissimam vigilan-

tibus: dum carnalibus occupationibus expeditum, collectum sensum, intentum hominem divinis conspectibus sistit. Inde diabolus divinarum semper rerum callidus amulator, sicut jejunia & virginitatem, vana baptisimata & inania suis cultoribus dedit: ita & hoc sanctum amulatus officium, nocturna sacra & vigilias suis comestationibus addidit.

Unde jam nostri fideles, si de suorum institutione non excitantur ad habendas vigilias sacras, in adversa varietatis usurpatione cernentes, alienas à Dei rebus non esse fateantur: quas non amularetur iniquus ad deceptionem, nisi Deo placitas esse cognosceret ad celebrantium benedictionem. Tamen charissimi fratres: qui vigilat oculis, vigilet & corde: qui orat spiritu, oret & mente: quia valde inutile est oculis vigilare, animo dormiente. Cum è contrario ex persona Ecclesiae scriptura testetur: Ego, inquit, dormio: & cor meum vigilat. Curandum est etiam ne nimietate cibi vel potus vigilaturi pectus oneretur: ne cruditates eructantes & crapulam, non solum ipsi nobis insuaves simus, sed & gratiae spiritus indigni judicemur. Quidam namque vir inter pastores eximius: Sicut fumus, inquit, fugat apes, sic indigesta eructatio avertit & abjicit spiritus sancti charismata.

Ergo tanquam divino functi ministerio, ante nos per abstinentiam parare debemus: ut ingravati expeditius vigilare possimus. Cogitatio quoque mala pellatur, ne male vigilantis oratio fiat, sicut legitur, in peccatum. Sunt enim & ex maligno vigiliae: sicut in Proverbiis legitur: Quare ablati sunt somni ab oculis eorum. Non enim dormiunt, inquit, nisi male fecerint. Absint fratres, absint ab hoc conventu tales vigiliae. Sit potius vigilantium pectus clausum diabolo, apertum Christo: ut quem labii sonamus, corde teneamus. Tunc erunt acceptibiles nostrae; vigiliae tunc pernoctatio salutaris erit: si competenti diligentia & devotione sincera ministerium nostrum, divinis obtutibus offeratur. Haec de vigiliarum autoritate & antiquitate, nec non utilitate dicta sufficiant. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis: Amen.

CENSURA EPISTOLAE SEQUENTIS.

Quaeso lector, ut de sermonis habitu nihil dicam, quid est in hac Epistola, quod ad Pammachium aut Oceanum pertinere videatur. Objurgat eos, quorum pietatem semper alias praedicare solet: postremo quo signo deprehendas ad duos scriptam potius quam ad unum?

AD PAMMACHIUM ET OCEANUM,
Exhortatoria.

QUI Aethiopen invitat ad balneas, & si nigredinem non auferat illi, certe vel pecuniam accipit sibi: & licet in illius candore non gaudeat, certe vel suo in lucro laetatur. Ita sine dubio inobedientem qui divinis sermonibus monet, quamvis refragantis peccata non tollat, mercedem tamen de ministerio verae charitatis sibi acquirit. Sed ideo hoc dico: quia vos sperno? Ideo loquor: quia vos forte non diligo? Respondeo Apostoli voce: Testis est Deus, quod facio & faciam, non contemno, sed doleo, infidelitatis in meis argumenta apparere: non fidei: quia Judaica in vobis testimonia, non Christiana cognosco. Quoniam videntes, non videtis: & audientes, non vultis audire. Rem fortem dicturus sum. Ex utroque conturbor. Timeo auditores offendere, sed plus timeo contemptores praecceptorum: qui verbum Dei audire dissipulant, peiores idolis habentur. Illa quidem aures habent, sed non voluntatem: non audiunt, non palpant manibus, nec capiunt.

Unde in malorum hominum comparatione meliora sunt: quia nec concupiscunt oculis, nec per contraria & Deo inimica discurrunt. Et naturaliter furda, recte meliora inobedientibus judicantur. Dicit Propheta, si mentior. Loquatur David, qui hujusmodi homines comparandos esse serpentibus non negavit: Sicut aspidis, ait, surdae obturantis aures suas, ne vocem audiat incantantis. Et videant si non recte serpentibus comparantur, qui quod audiunt naturae beneficio, dissimulant calliditatis astutia. An Christiani dici possunt: qui etiam nomen primae humanitatis amittunt? Ecce Jeremias dicit: Incircuncis aures eorum, qui hoc non possunt audire. Non quia non possunt, sed impossibilitatem voluntas naturae ini-

mica superdixit: dum longo vitiositatis usu, genuini mores per adversam consuetudinem corrupti, malis operibus ceciderunt. Etiam vasa limo plena, liquorem puri elementi recipere & continere non possunt. Ager spinosus nisi ante cultoris labore fuerit extirpatus, non nutrit in se facta semina, sed suffocat: Ita & animus secularium sollicitudinum plenus illecebris, verbum non potest sustinere divinum: nisi prius ipsas mundi sollicitudines culpandarumque omnium materias, evangelica in se fale succiderit. Modo quibusdam minus forsitan videor, Deo dissimulante, peccare: sed aderit illa dies, qua facta nostra quasi in quadam tabula depicta monstranda sunt.

O quantis in die illa expeditis, si in hac vita & membrorum sensu & viscerum vigore caruissent. Et quanti illic elingues & muti, felicitates loquacibus tunc erunt. Et quanti pastores philosophis. Quanti rustici oratoribus. Quanti hebetes argutis praeferebantur Ciceronis? Job sanctus in tentatione ad suam gloriam devotus: sic in dolore suo clamabat: Quid prodest in tormento lux? Ut quid mihi juncta sunt genua? ut quid ubera suxi? Cur non in ventre mortuus sum: & mox ut de utero exivi, non protinus obii? Si hoc Dei amicus dicebat in luce: quid ab inimicis ejus dicebat in tenebris? Si ille ingemisit quem febris urebat: quid faciet quem gehenna consumet? Si ille sibi dolet genua fuisse juncta, cujus pedes semper in Dei amore cucurrerunt: quid dicitur est, cujus nunquam in veritate steterunt? Displicet illi quod natus ex utero vixerat, qui bene vixit: quia cum vermibus moriturus edebat: quid male viventes facient, quos ignis aeternus, & vermibus nunquam moriturus expectat? Durus est hic sermo: quis potest audire eum? Hoc dixerunt illi discipuli, qui Christi vestigia in Evangelio reliquerunt: & de divino verbo scandalum passi, saeculum maluerunt amare quam Deum, quorum venter Deus, cultum nolunt audire jejuni. Luxurioso verbum castitatis offensio est: sicut Propheta dicit, Abominatio est viro iniquo directa via. Jam antiquius dictum est ab Isaia: quod Christus infidelibus lapis offensionis extiterit. Adulari non possum, ne & fratrem decipiam, & me sermo percutiat Salomonis, qui ait: Verba adulatorum mollia sunt: haec autem ferunt interiora ventris. Non est fidelis medicus qui ante digestam putredinem superducit vulneri cicatricem. Non possumus semper lac dare: quia nec vos semper parvuli esse debetis. Dicite mihi quot anni sunt ex quo regenerati sumus in Christo?

Consideret unusquisque quantum ex eo tempore in illa caelesti aetate profecerit. Nescio qualiter placeant parentibus illi infantes quibus sunt anni quinque vel decem: si in ea qua nati sunt modicitate perdurant. Quid de nobis dicendum est, quos temporis ratio, non modicos sed abortivos invenit? Ibunt de virtute in virtutem, de bonis scriptum est Christianis. Videamus si Christiani sumus: quid in nobis (ex quo regenerati sumus in Christo) virtutis accesserit: quid humilitatis in prosperis, quid patientiae in adversis, quid in tribulatione gaudii, quid felicitatis in damnis, quid indulgentiae in offensis, quid castitatis in occasione luxuriae. Alii de virtute quotidie transiunt ad virtutem: nos de infirmitate ad infirmitatem. Alii meliores per momenta sunt: nos deteriores saepe efficiuntur, quasi non eundem judicem expectemus. Stulti sumus si unum probavimus credentium salvatorem: & non unum judicem fore credamus. Unam fidem, unum baptisma, unam Ecclesiam, unum Deum dicit Apostolus.

Qui ergo hodie malus, craftina pejor: hodie avarus, craftina avarior. Ante annum meae cupiditati una villa suffecerat: jam hoc anno quinta forte non sufficit. Prius extendebatur animus ut decem solidos possiderem: jam nunc centum parvi esse ceperunt. Et cum veri Christiani veri Filii Dei qui vadant de virtute in virtutem, si perdidissent aliquid de virtutis occasione letantur: ego nisi aliena accepero, securus prandere non possum. Quid agis caeca cupiditas? Quid crudelis in parvulo? Quid seiva in alieno filio? Ordinem naturae religionis evertis? Jam fecisti in pedibus, quod in capite esse debuerat. Aurum insensibile pariter omnibus dominatur. Et quid est illud rogo, vel quale est quod nos avertit à Deo? Quis splendor & quantus est, per quem mihi splendor veri solis amittitur? Aurum & argentum lutum exificationis ex arena & minera: & ut propheta ait, lignum ossificationis est aurum: quia judicio mentis everso, per aurum libidini mancipatur: qui eodem actu acquirunt solidum, quo animam perdet: lucrat imperatoris imaginem, & amittit imaginem Christi.

Tom. V.

si. Vis nosse quam perniciosus sit amor habendi, & amor requirendae pecuniae? Per hunc Judas tradidit salvatorem. Et certe quando auditur, aut quando legitur, tantum scelus abhorremus omnes. Et quantum in nobis est, impium discipulum condemnamus: & per ignorantiam nostram nostro nos mucrone confodimus.

Quanti inter nos Judae Judam damnant? Quanti in semetipsis cum per cupiditatem suas animas aeternis cruciatibus tradunt: & traditores fiunt pariter & occisi? An putamus fratres, quod jocando praedicent Prophetae, ridendo loquantur Apostoli, inutiliter Christus judicium comminatur? Sed joci non sunt ubi supplicia intercedunt: si jocando passi sunt, credantur jocando locuti. Isaia serra secatur. Daniel leonibus deputatur. Paulus truncatur gladio. Petrus in cruce, Domini exemplo suspenditur. Et hoc totum ut nos à peccatis sua doctrina revocarent. Sed timeo ne inobedientibus in contrarium divina beneficia deputentur, & proficiat ad penam in judicio quod hic datum fuerat ad salutem. Timeo ne fides nostra magis jocalis sit, quam fides & verba illorum. Timeo ne nos jocandos non salvemur: & quomodo per risum introimus in Ecclesiam, sic rideat ille de nobis: sicut scriptum est: Qui habitat in caelis iridebit eos. Multa sunt quae dicantur, sed fastidium vestro, quod aspera & inculta facit oratio, & labori meo finem ponit membranae conclusio. Unum dico quod cupio, quia Christiani caelum debent amare non terram: & verbo Dei plus obedire quam diabolo: & judicium aeternum magis timere, quam hominum.

CENSURA EPISTOLAE SEQUENTIS.

Tota specie refert parentem eundem hac Epistola quem superior, quam in plerisque codicibus absque titulo reperi: nullo indicio, nec ad quem scripta fuerit, nec à quo.

AD QUEMDAM QUI IN SAECULO
poenitebat.

AD te surgo hominem quem scio esse fidelem. Ad te increpatio mea festinat, quem sentio esse superbum. Poenitere te asseris, qui totus in saeculo conversaris. Poenitere te asseris, qui ea quae vomeras, iterum sumis. Poenitere te asseris, qui dum opera diaboli sequeris, Dominum praetermittis. Scire à te desidero quid poeniteas. Nescio quid sit tua poenitentia. Poenitere te asseris, qui dum justitia Dei praecinctus es, superinduxisti superbiam. Poenitere te asseris, qui dum alienam carnem sequeris, sic fatigaris ut canis reversus ad vomitum suum: sicut canis famidus, aut sus à calore defecta in limum terrae prostrata. Quae sit tua poenitentia non invenio. Ambulavi in locum poenitentiae & non inveni poenitentiam tuam. Tu qui saeculum deserueras, iterum ibidem invenisti. Qui carnis superbiam deposueras, submittis humerum, ut iterum portes. Qui avaritiae dederas dorsum, denuo illi obviam reverteris. Qui vanitati remedium dederas, iterum reverteris in gratiam ejus. Qui pompam saeculi fugaveras, iterum in manus illius incidisti. Ambulas autem superbus & elatus cervice, nescis, scriptum esse: Quid nobis profuit superbia, & quid honestas cum jactatione nobis contulit? Iterum dictum fuisse, Transferunt omnia illa tanquam umbrae? Fidelem te meministi qui per aquam baptismi fueras renovatus: sicut scriptum est: Lavamini, mundi estote: auferite nequicias ab animis vestris. Illos ad lavandum hortatur: tu autem cum esses mundus, sordidus factus es. Non potes jam denuo lavari: sicut dicit Petrus ad Dominum: Domine non solum pedes, sed & manus lava, & caput & me totum. Qui semel lotus est, denuo non indiget lavari. Si vis autem ut iterum emunderis, da elemosynam, & ecce omnia tua munda sunt. Quia elemosyna est, quae purgat omnem sordem. Humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam. Subditus esto & obsceca eum, ne amuleris ut nequiter facias. Nam qui malignantur, exterminabuntur. Ora Dominum quotidie cum lachrymis, si forte peccata tua solvantur. Quoniam superbis Deus resistit, humilibus autem dat gratiam. Memento solum in longinquo positum, luxuriose vivendo substantiam in meretricibus dispensasse: postea humilis factus, reversus est in semetipsum & ait: Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus: & ego hic fame pereor? Surgam itaque & vadam ad patrem meum, &